

Dadabayeva Hayotxon

O'zbekiston Davlat Jahon tillari Universiteti

4-bosqich talabasi

E-mail: dadabayevahayotxon@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqola boshlang'ich sinflarda chet tillarini o'rgatishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari va samaradorligi haqida so'z yuritadi. O'yinli va interaktiv ta'lim, multimedia resurslari, virtual haqiqat kabi vositalarning o'quv jarayoniga kiritilishi ta'lim sifatini oshiradi. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning diqqatini jalb qilish, motivatsiyasini oshirish va bilim olish jarayonini qiziqarli qilishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, maqolada texnologiyalarni to'g'ri integratsiya qilish bo'yicha tavsiyalar keltiriladi.

Аннотация: Данная статья рассматривает преимущества и эффективность использования современных технологий в обучении иностранным языкам на начальных классах. Внедрение таких методов, как игровые и интерактивные занятия, мультимедийные ресурсы и виртуальная реальность, улучшает качество образования. Эти технологии помогают удерживать внимание учащихся, мотивировать их и делать процесс обучения более интересным. Также в статье приводятся рекомендации по правильной интеграции технологий в учебный процесс.

Abstract: This article discusses the benefits and effectiveness of using modern technologies in teaching foreign languages in elementary grades. The introduction of game-based and interactive learning, multimedia resources, and virtual reality improves the quality of education. These technologies play a vital role in capturing students' attention, increasing their motivation, and making the learning process more engaging. The article also provides recommendations for the proper integration of technologies in the educational process.

Kalit soʻzlar: zamonaviy texnologiyalar, chet tillari, boshlangʻich taʼlim, multimedia, interaktiv taʼlim, virtual haqiqat.

Ключевые слова: современные технологии, иностранные языки, начальное образование, мультимедиа, интерактивное обучение, виртуальная реальность.

Key words: modern technologies, foreign languages, elementary education, multimedia, interactive learning, virtual reality.

Kirish. XXI asrda raqamli texnologiyalar taʼlim tizimining ajralmas qismiga aylandi. Chet tillarini oʻrgatish jarayonida texnologiyalar muhim rol oʻynab, oʻquvchilarning bilimlarini chuqurlashtirish va motivatsiyasini oshirishda katta hissa qoʻshmoqda. Ayniqsa, boshlangʻich sinf oʻquvchilari uchun bu jarayon juda qiziqarli va samarali boʻlishi mumkin. Zamonaviy texnologiyalar bolalarga individual yondashuv asosida tilni oʻrganish imkonini beradi, bu esa til oʻrgatish jarayonini yanada qulay va natijador qiladi. Mazkur maqolada biz zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari, chet tillarini oʻrgatishda foydalaniladigan vositalar, oʻqitish metodikasi va texnologiyalarning amaliy qoʻllanish usullarini keng tahlil qilamiz.

1. Zamonaviy texnologiyalarning oʻrganish jarayonidagi oʻrni: Chet tillarini oʻqitishda texnologiyalar innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkonini beradi. Oʻquvchilarning eshitish, koʻrish va amaliyot orqali oʻrganishi texnologiyalar orqali yanada samarali amalga oshiriladi. Bu esa, ayniqsa, kichik yoshdagi bolalar uchun muhimdir, chunki ular tilni interaktiv va oʻyinlar orqali oʻrganish orqali yanada yaxshi oʻzlashtirishadi.

a) Oʻyinga asoslangan taʼlim va interaktiv metodlar.

Boshlangʻich sinf oʻquvchilariga chet tillarini oʻrgatishning eng samarali usullaridan biri — oʻyinga asoslangan taʼlimdir. Oʻyinlar oʻquvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va faollik bilan toʻldiradi. “Duolingo”, “Memrise” kabi ilovalar oʻquvchilarga qiziqarli tarzda lugʻat boyligini oshirish, grammatikani mustahkamlash va talaffuzni yaxshilash imkonini beradi.

b) Multimedia resurslari. Multimedia ta'limda qiziqarli kontent yaratish vositasi bo'lib, bolalarning diqqatini jalb qilishda muhim ahamiyatga ega. "YouTube", "LinguaLeo" va boshqa videodars platformalari bolalarga chet tilidagi hikoyalar, qo'shiqlar va interaktiv mashqlarni taklif etib, ularning so'zlashuv, eshitish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantiradi.

c) Eshitish va talaffuz uchun audio resurslar. Talaffuzni to'g'ri o'rgatish uchun zamonaviy texnologiyalar ko'p turli audio vositalarni taklif qiladi. "LingQ" kabi platformalar tilni o'rganishda eshitish va talaffuzni takomillashtirishda yordam beradi, ayniqsa, kichik yoshdagi o'quvchilar uchun.

2. Tilni o'rgatishda raqamli vositalar va ularning samaradorligi

a) Mobil ilovalar yordamida o'qitish. Mobil ilovalar orqali til o'rganish zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. "Babbel", "Rosetta Stone" kabi ilovalar orqali o'quvchilar uy sharoitida ham mustaqil ravishda tilni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ushbu ilovalar turli mashqlar, lug'at boyitish va grammatikani o'rganish kabi imkoniyatlarni taklif qiladi. Bu esa o'quvchilarni doimiy mashg'ulot qilishga undaydi.

b) Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR).

Virtual haqiqat va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari til o'rganishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Masalan, VR orqali o'quvchilar chet tilida haqiqiy hayotdagi vaziyatlarga duch kelib, bu tilni amaliyotda ishlatish imkoniyatiga ega bo'ladilar. "Mondly VR" kabi dasturlar yordamida til o'rganuvchilar virtual do'konlarda xarid qilish, restoranlarda buyurtma berish kabi amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishadi. Bu esa o'quvchilarning tilni amaliy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

c) Onlayn muloqot platformalari orqali til amaliyoti.

Onlayn muloqot platformalari (masalan, "Zoom", "Skype") orqali o'quvchilar ona tili so'zlashuvchilari bilan muloqot qilishlari mumkin. Bu esa til o'rganish jarayonida katta foyda beradi, chunki o'quvchilar jonli muloqot orqali tilni mustahkamlab olishadi.

3. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari)
shaxsiylashtirilgan o'rganish.

Zamonaviy texnologiyalar har bir o'quvchiga shaxsiylashtirilgan o'quv dasturini taklif qilish imkoniyatini yaratadi. Har bir o'quvchi o'z tezligida o'rganish imkoniga ega bo'lib, qiyin bo'lgan mavzularni qayta o'rganishi yoki kuchsiz tomoni bo'lgan joylarda ko'proq mashq qilishi mumkin.

b) Qiziqishni oshirish va faollikni saqlash.

Texnologiyalar bilan o'qish jarayoni o'quvchilarning qiziqishini uzoq vaqt davomida saqlab qolish imkonini beradi. O'yinlar, video va audio materiallar o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi va ularni faol qatnashishga undaydi.

c) Talabalar uchun keng imkoniyatlar.

Texnologiya geografik va vaqt chegaralarini olib tashlaydi. O'quvchilar istalgan vaqtda va istalgan joyda tilni mashq qilish imkoniga ega bo'lishadi. Bu esa dars jarayonidan tashqari ham mustaqil o'rganishni ta'minlaydi.

4. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llashda duch kelinadigan qiyinchiliklar

Texnologiyalar til o'rgatishda katta yutuqlarni ta'minlagan bo'lsa-da, ularning qo'llanishida ba'zi qiyinchiliklar ham mavjud:

Texnologik imkoniyatlarning cheklanganligi. Ayniqsa, ayrim o'quvchilar oilalarida kompyuter yoki internetga kirish imkoniyati yo'q bo'lishi mumkin, bu esa ularga texnologiyadan foydalangan holda o'rganishni cheklaydi. O'qituvchilarning texnologiyalarni o'zlashtirish zarurati. O'qituvchilarning zamonaviy texnologiyalarni yaxshi o'zlashtirishi talab etiladi. Shu sababli o'qituvchilar uchun maxsus treninglar va kurslar tashkil etilishi zarur.

Ekran vaqtining oshishi. Texnologiyalar ko'proq foydalanilganda o'quvchilarning ekran qarshisida o'tkazadigan vaqti ortadi, bu esa ularning salomatligiga salbiy ta'sir qilishi mumkin. Shu bois, ekran vaqtini cheklash va tanaffuslar qilish tavsiya etiladi.

5. Pedagogik tavsiyalar. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga zamonaviy texnologiyalar yordamida chet tillarini samarali o'rgatish uchun quyidagi tavsiyalarni hisobga olish lozim:

Integratsiyani muvozanatlash: Texnologiyalar an'anaviy o'qitish usullarini to'ldirishi kerak, lekin ularni to'liq almashtirmasligi lozim. Aralash ta'lim (blended learning) texnologiyalar yordamida darsning samaradorligini oshirishga yordam beradi. Qiziqarli va interaktiv kontent: Interaktiv mashqlar, videolar va o'yinlar yordamida bolalar darslarga faol jalb qilinadi. Chet tilini o'rgatishda multimediyadan foydalanish o'quvchilarning diqqatini ushlab turadi va ularni o'ziga tortadi. Ta'lim mazmuniga madaniy va hayotiy kontekstni integratsiya qilish orqali tilni real hayotdagi vaziyatlarda ishlatishga o'rgatish mumkin.

Moslashuvchanlik va ko'pkanallilik: Turli xil texnologiyalardan foydalanib, har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos keluvchi turli xil materiallar va usullarni qo'llash kerak. Masalan, mobil ilovalar orqali o'quvchilar mustaqil ravishda o'rganishi, onlayn muloqot platformalari orqali jonli muloqot qilishlari, virtual haqiqat vositalari orqali esa real vaziyatlarni simulyatsiya qilishi mumkin.

Muloqotning muhimligi: Chet tilini o'rganishda o'quvchilarni jonli muloqotga jalb qilish texnologiyadan foydalanishning asosiy jihatlaridan biridir. Virtual sinflar, onlayn platformalar yoki til almashinuvi dasturlari orqali chet tilida muloqot qilish imkoniyatlarini yaratish tavsiya etiladi.

6. Texnologiyalarning ta'lim sifatini oshirishga ta'siri.

Zamonaviy texnologiyalar chet tillarini o'qitish jarayonini o'zgartirdi va uni yanada samarali qildi. Ushbu texnologiyalar ko'pincha interaktivlik, qiziqarli kontent va real hayotiy tajriba bilan boyitilgan. O'quvchilar virtual sinf muhitida faol ishtirok etishadi va bu ularning bilimni yanada chuqurlashtirishga yordam beradi. Bundan tashqari, texnologiyalar o'qituvchilar uchun ta'lim jarayonini monitoring qilish, o'quvchilar progressini baholash va ularni rag'batlantirish imkonini beradi. Shuningdek, texnologiyalar chet tillarini o'rganishda madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirishga katta hissa qo'shadi. Masalan, til o'rganish bilan bog'liq bo'lgan madaniy muhitni yaratish o'quvchilarni tilni kengroq kontekstda o'rganishga undaydi. Virtual muloqotlar, madaniy kontentlar va interaktiv darslar orqali o'quvchilar nafaqat tilni, balki u bilan bog'liq madaniyatni ham o'rganishadi.

Xulosa. Zamonaviy texnologiyalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilariga chet tillarini o'rgatish o'quv jarayonini samarali va qiziqarli qiladi. Interaktiv o'yinlar, multimedia resurslari, virtual haqiqat va onlayn platformalar bolalarning til o'rganish motivatsiyasini oshiradi va o'quvchilarni faol muloqotga jalb qiladi. Shaxsiylashtirilgan o'quv yondashuvi, o'quvchilarning faolligi va texnologiyalarni to'g'ri qo'llash orqali ta'lim jarayoni yanada samarali bo'lishi mumkin. Ammo texnologiyalarning to'g'ri integratsiyasi, o'qituvchilarning texnologiyalarni o'zlashtirishi va o'quvchilarning ekran vaqti bilan bog'liq qiyinchiliklarni hisobga olish lozim. Texnologiyalar bilan birgalikda an'anaviy o'qitish usullari ham saqlanib qolishi kerak, chunki ular dars jarayonini muvozanatli qiladi va o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan yondashuvni ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sayidahmedov N. Yangi pedogogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya.
2. Usmonov M. Interaktiv electron o'quv kurslar-o'qitish faoliyatining yangi vositasi sifatida // "Xalq ta'limi" jurnali, 2013, 5-son.
3. R. Ishmuhammedov, M. Yo'ldoshev. "Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar ("Ta'lim tizimi hodimlari metodistlar, o'qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o'quv qo'llanma")-T: 2013.
4. Begimqulov U. SH. Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnolgiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. T.: "Fan" 2007. Taylaqov N. I. "Elektron darslik yaratishda qo'yiladigan talablar". // "Xalq ta'limi Jurnali, 2005.